увагу питанням:

- застосування чіткіших облікових стандартів;
- підвищення прозорості ринків капіталу на основі запровадження єдиних для всіх сегментів ринку та фінансових інструментів принципів регулювання, включаючи деривативи і забезпечені цінні папери;
- забезпечення ефективного пруденційного регулювання та нагляду за кожною банківською установою;
- обмеження системних ризиків у банківських установах;
- підвищення ефективності контролю за діяльністю компаній, котрі володіють установами, застрахованими в системі страхування вкладів;
- здійснення консолідованого нагляду на основі використання ширшого кола інструментів для контролю та обмеження ризиків, пов'язаних із діяльністю консолідованої групи;
- розробки спеціальних програм нагляду щодо великих компаній та компаній зі складною структурою (конгломератів), на основі використання системи індикаторів для визначення проблем і диспропорцій, корпоративних ризиків, що виникають у деяких із них, та встановлення режиму суворого нагляду за всіма системно важливими фінансовими компаніями.

Висновки. Встановлено, що світова фінансово-економічна криза спричинила появу кількох конкретних викликів, які потребують пошуку адекватних відповідей як на національному, так і на глобальному рівнях, а саме криза вимагає чіткого усвідомлення фундаментальних причин та механізмів розвитку кризових процесів; криза вимагає від національних урядів та міжнародних організацій активних дій, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків кризи та відновлення економічної активності; криза вимагає радикально переглянути роль держави в економіці, можливості ринку щодо саморегулювання, зв'язку між окремими секторами економіки (реальним та фінансовим зокрема) та підходів до оцінювання стійкості фінансової та банківської системи до внутрішніх і зовнішніх шоків.

Доведено необхідність комплексного реформування існуючої системи міжнародних фінансових організацій в напрямі підвищення їх репрезентативності та ефективності реагування на нові економічні виклики, а також масштабний перегляд основ сучасної глобальної фінансової архітектури та переходу до нової світової валютної системи. Обгрунтована необхідність усунення розривів у міжнародній архітектурі боргових відносин на засадах розробки комплексного механізму регулювання державної заборгованості за умови використання новаторських форм подолання кризи заборгованості, включаючи наступні: формування схем незалежного арбітражу або посередництва або надання додаткової допомоги в організації спеціальних нарад боржника з його кредиторами; надання права на участь в ініціативі відносно бідних країн з великою заборгованістю з метою забезпечення можливості участі в ній будь-якої країни з низьким і більш низьким середнім рівнем доходів, уразливої в плані виникнення боргових проблем.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Глазьев С. Мировой экономический кризис как процесс замещения доминирующих технологических укладов / С.Глазьев // Вопросы экономики. – 2009. – No 3. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://spkurdyumov.ru/economy/mirovoj-ekonomicheskij-krizis/
2. Данилов Ю. Финансовая архитектура посткризисного мира: эффективность и/или справедливость? / Данилов Ю., Седнев В., Шипова Е. // Вопросы экономики. – 2009. – No 11. –С. 4–17.
3. Луцишин З.О. Сучасна світова фінансова архітектоніка: тенденції та суперечності розвитку в умовах глобалізації / З.Луцишин // [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://soskin.info/ea/2005/5-6/20050506.html
4. Науменкова С. Проблеми підтримки фінансового сектору в умовах світової кризи / С.Науменкова // Вісник Національного банку України. – 2009. – No 6. – С. 12–18.
5. Новая финансовая архитектура. Увидят ли руководители стран "G-20" в ней Украину? // День. – 2008. – 15 ноября. – (No 208) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.day.kiev.ua.
6. ООН против финансовой архитектуры [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.vremya.ru
7. Eichengreen B. Financial Instability // Copenhagen Consensus project – 2004, 54 p.
8. Schoenmaker D. Paper Prepared For CFS-IMF Conference "A Financial Stability Framework For Europe: Managing Financial Soundness In An Integrating Market". – Frankfurt, 26 September 2008.

УДК 001.895: 001.82 (100)

НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНА КОМПОНЕНТА СВІТОВОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

Медведкін Т.С., д.е.н., доцент, с.н.с. Інституту економіки промисловості НАН України

Медведкін Т.С. Науково-технологічна компонента світової інноваційної системи

Наукова гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що базисом трансферу знань на мікро-, мезо-, макро-, мега та метарівнях є інноваційний пасіонарій і/або хаб, який абсорбує із зовнішнього середовища ресурсів більше, ніж це потрібно для лише особистого і видового самозбереження та спрямовує вплив на трансформацію оточуючого його середовища за допомогою інноваційних, інституційних, організаційно-економічних та соціальних важелів.

Доведено, що головним носієм знання є людина. При цьому знання невід'ємні від свідомості людини і є продуктом інтелектуальної діяльності людини в проникненні її в сутність явищ, фактів і подій оточуючого світу. Воно виникає в різних формах – як здогадка, осяяння або поступове формування думки, образу або опису властивостей предметів оточуючого світу. В силу дискретності конкретного знання у людей виникає потреба здійснити обмін знаннями, передати їх іншим людям або зафіксувати сам факт того, що подія або явище осмислені і пояснені. Саме під час обміну, передачі або фіксації знання виникає інформація як форма існування і збереження знання.

Ключові слова: науково-технологічна складова, світова інноваційна система, держава

Медведкин Т.С. Научно-технологическая компонента мировой инновационной системы

Научная гипотеза исследования основывается на предположении, что базисом трансфера знаний на микро-, мезо-, макро-, мега и метауровнях является инновационный пассионарий и / или хаб, который абсорбирует из внешней среды ресурсов больше, чем это нужно для только личного и видового самосохранения и направляет влияние на трансформацию окружающего его среды с помощью инновационных, институциональных, организационно-экономических и социальных рычагов.

Доказано, что главным носителем знания является человек. При этом знания неотделимы от сознания человека и является продуктом интеллектуальной деятельности человека в проникновении ее в сущность явлений, фактов и событий окружающего мира. Оно возникает в различных формах - как догадка, озарение или постепенное формирование мнения, образа или описания свойств предметов окружающего мира. В силу дискретности конкретного знания у людей возникает потребность осуществить обмен знаниями, передать их другим людям или зафиксировать сам факт того, что событие или явление осмысленные и объяснены. Именно при обмене, передаче или фиксации знания возникает информация как форма существования и сохранения знания.

Ключевые слова: научно-технологическая составляющая, мировая инновационная система, государство

© Медведкін Т.С., 2015

Medvedkin T. Scientific and technological component of the global innovation system
Scientific research hypothesis is based on the assumption that knowledge transfer basis to micro, meso, macro and mega levels is the goal pasionariy innovative and / or hub that absorbs from the environment more resources than necessary only for personal and species survival influence and guide the transformation of the surrounding environment through innovative, institutional, organizational, economic and social levers.
It is proved that human is the main carrier of the knowledge. This knowledge inseparable from the human consciousness is the product of human intellectual activity in its penetration into the essence of phenomena, facts and events surrounding the world. It occurs in various forms - as a guess, insight or gradual formation of thought, image or description of the properties of objects surrounding world. Because discrete specific knowledge is needed for people to exchange knowledge, transfer them to other people or to record the fact that the event or phenomenon understood and explained. It was during the exchange, transfer or fixing information knowledge arises as a form of existence and preservation of knowledge.
Keywords: science and technology component, global innovation system, state

Основною світовою тенденцією формування сучасного суспільства є перехід від сировинної та індустріальної економіки до економіки знань, яка базується на інтелектуальних ресурсах, наукомістких та інформаційних технологіях в контексті посилення міжнародного науково-технологічного співробітництва. Сьогодні тільки через знання можна створити і розвивати економіку, здатну бути конкурентоспроможною і забезпечувати сучасний рівень життя населення в контексті посилення глобальних викликів.

Проблеми міжнародного трансферу технологій є предметом досліджень багатьох іноземних та вітчизняних фахівців, зокрема Друкера П., Портера М., Познера М., Соллоу Р., Хікса, Шумпетера Й., Амоші О.І., Бажала Ю.В., Будкіна В.С., Дахно І.І., Дідківського М.І., Кацури С.М., Лук'яненка Д.Г., Макогона Ю.В., Поручника А.М., Рогача О.І., Румянцева А.П., Савчука В.С., Філіпенка А.С., Федулової Л.І., Черваньова Д.М. та ін.

Зазначені автори здійснили вагомий внесок у дослідження проблем розвитку економіки знань в контексті міжнародного науково-технологічного співробітництва. Проте, в українській економічній літературі залишається ціла низка питань, які потребують аналізу з точки зору виявлення сучасних тенденцій і формулювання рекомендацій, виходячи із передового світового досвіду.

Наукова гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні, що базисом трансферу знань на мікро-, мезо-, макро-, мега та метарівнях є інноваційний пасіонарій і/або хаб, який абсорбує із зовнішнього середовища ресурсів більше, ніж це потрібно для лише особистого і видового самозбереження та спрямовує вплив на трансформацію оточуючого його середовища за допомогою інноваційних, інституційних, організаційно-економічних та соціальних важелів.

Нова роль знань вимагає створення такого світового економічного порядку, за якого можна буде забезпечувати оптимального зростання світової економіки, вирівнювати рівні розвитку різних країн і регіонів і забезпечувати справедливу систему розподілу і перерозподілу світового продукту.

Доведено, що головним носієм знання є людина. При цьому знання невід'ємні від свідомості людини і є продуктом інтелектуальної діяльності людини в проникненні її в сутність явищ, фактів і подій оточуючого світу. Воно виникає в різних формах – як здогадка, осяяння або поступове формування думки, образу або опису властивостей предметів оточуючого світу. В силу дискретності конкретного знання у людей виникає потреба здійснити обмін знаннями, передати їх іншим людям або зафіксувати сам факт того, що подія або явище осмислені і пояснені. Саме під час обміну, передачі або фіксації знання виникає інформація як форма існування і збереження знання. Так, до виникнення писемності людина була не тільки джерелом знання, але й носієм інформації про накопичені знання – як особистих, так і суспільних.

Таким чином, знання має дві особливі властивості: воно не є об'єктом конкуренції, доки захищене правами на інтелектуальну власність, і не має винятковості. Ця властивість знання свідчить про те, що його використання однією людиною не чинить перешкод його використанню іншими людьми. Щойно знання стають суспільним здобутком, вони перетворюються на суспільне благо, яким всі можуть користуватися вільно. На відміну від інформації, яка здобуває тільки тоді цінність, коли вона є новою і маловідомою, знання цінні тоді, коли вони суспільно значимі, довговічні, адже вони примножуються та поглиблюються з плином часу тільки в тому разі, якщо вони відомі і спільно використовуються. Знання не тільки не може розглядатись як товар, що підлягає комерціалізації поряд з іншими, але і цінності воно набуває тільки у випадку його спільного використання.

Знання – невід'ємний атрибут цивілізаційної еволюції, супроводжуючий людство протягом усієї своєї історії. Тим не менш, навіть через тисячоліття, наука не наблизилася до абсолютного розуміння його комплексної природи, закономірностей існування і розвитку. Входження знання в предметну сферу економічної науки відбулося відносно недавно – у 1982 р., але й за такий недовгий часовий проміжок воно викликало фундаментальну зміну традиційної парадигми і призвело до утвердження радикально нової економічної теорії.

У сучасних умовах, в процесі формування підходів до побудови нової економіки визначальним чинником економічного зростання провідними вченими визначаються виробництво, розподіл і використання знання. Вибір вектора нової економіки в якості основного в розвитку світового господарства здатний забезпечити безперервне зростання обсягів високотехнологічних інвестицій, передумови виникнення нових інноваційних і радикальної модернізації існуючих індустрій, якісну реструктуризацію традиційного ринку праці в напрямку інтенсивної інтелектуалізації робочої сили. У даних процесах вирішальна роль належить не стільки процесу виробництва, скільки, в незрівнянно більшому ступені, ефективним механізмам трансферу знання. Економіка знань являє собою апогей розвитку економічної системи, що знаходиться на постіндустріальному етапі.

В рамках розробленої концепції генезису трансферу знань в контексті енергетико-інформаційних, конкурентних та інноваційних ознак доведено, що до теперішньої стадії розвитку сучасної наукової методології, механізми трансферу знань як кодифікованого, так і неявного залишаються "чорною скринею", опис якої інколи здійснюється наративно, проте загальнонауковим принципом стає метод бритви Акама.

У сучасних умовах внесок науки, інновацій і нових технологій є вирішальним чинником соціального і економічного розвитку. За їх допомогою постійно збільшуються обсяги виробництва продуктів, товарів і послуг і їх різноманітність. Технології нових поколінь, в першу чергу, орієнтовані на нарощування їх прогресивних переваг і утримання негативних чинників соціально-економічного розвитку у певних межах. Внесок інновацій і нових технологій в розвиток економіки більшості розвинених країн високий і постійно продовжує збільшуватись. Так, якщо у США протягом 1920 – 1957 рр. приріст національного доходу на душу населення за рахунок "прогресу в знаннях" склав 40%, то в останні два десятиліття частка приросту ВВП за рахунок інновацій і нових технологій наближається до 90% [1]. Економічне зростання країн Західної Європи, Японії і Південної Кореї також базовано на інноваціях і нових технологіях. Навіть у СРСР, економічний потенціал якого базувався, перш за все, на величезних запасах нафти, природного газу, кам'яного вугілля, залізняку, частка внесків інтенсивних чинників в економічне зростання протягом 70-80-х рр. складала 60%.

Сьогодні більшість розвинених країн пов'язує стійке довгострокове зростання, перш за все, з переходом на інноваційний шлях розвитку. Таким чином світова економіка сьогодні – багаторівнева динамічна система, на вершині якої відбувається обмін переважно науко- і техномісткими готовими виробами та їх компонентами. За даними аналітиків ОЕСР [4], на ці статті доходу в розвинених країнах припадає від 85 до 95% приросту ВВП. На нижньому рівні цієї системи – сфера торгівлі природними ресурсами або їх похідними. У людства сьогодні немає іншої альтернативи окрім подальшої інтенсифікації свого технологічного розвитку через невідворотне вичерпання наявних природних ресурсів, зростання населення планети і екологічних змін. На передній план вийшло завдання визначення шляхів стійкого соціально-економічного розвитку на основі ширшого застосування нових досягнень науки і техніки і спільних зусиль всіх країн світу.

У останній третині XX ст. процес появи технологічних нововведень вийшов за межі окремо узятих країн і набув наднаціонального характеру. Наслідки цього спостерігають сьогодні у всіх країнах, у т. ч. і в Україні. Щоб осягнути роль МНТС на сучасному етапі розвитку міжнародних економічних відносин необхідно оцінити існуючі тенденції і підходи до процесів глобалізації. Широке розповсюдження на Заході зараз отримав пошук форм і методів глобального "управління без держави" [2]. При цьому, чітко простежуються два різних підходи.

Перший виходить з того, що держава - це суспільний інститут, який виконує тільки певні соціально-політичні функції. На практиці подібні масштабні перетворення призводять до переродження суті політичних процесів, до перегляду цілей і пріоритетів, до перетворення процесів із знаряддя суспільного розвитку в інструмент захисту корисливих інтересів вузьких груп осіб.

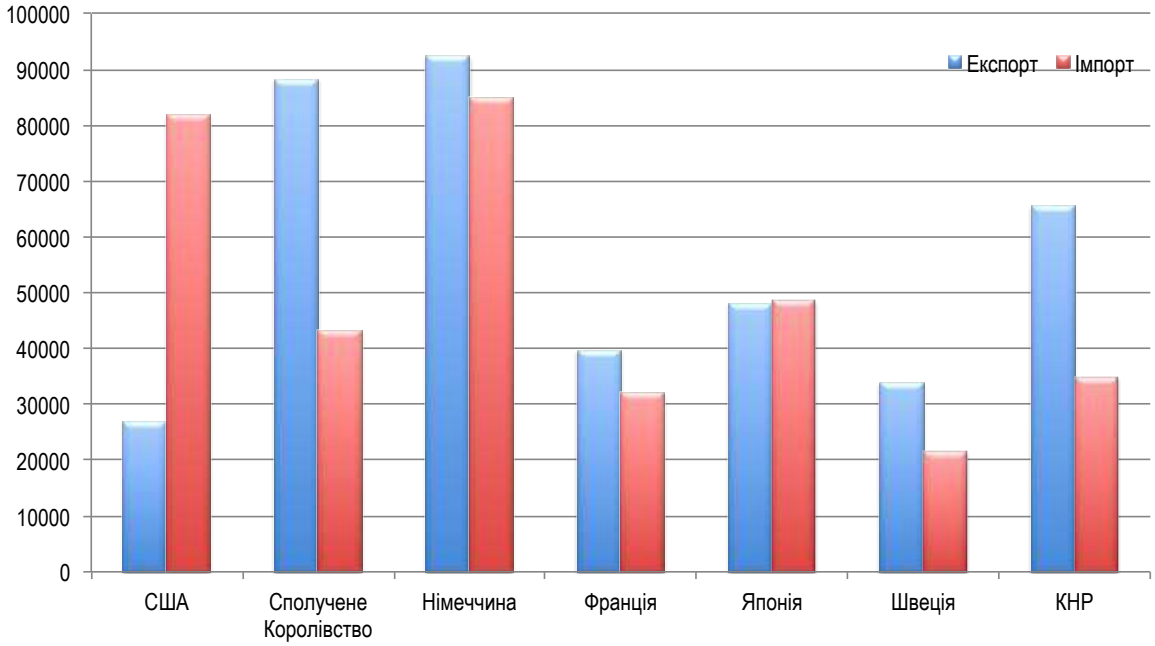

Рис. 1. Провідні гравці світового ринку науково-технологічної продукції у 2013 р., млн. дол. США [5,6]

Другий напрям пов'язують з зростаючою роллю неурядових міжнародних організацій в політичному житті більшості країн. За останній час істотно зросло число неурядових організацій, що діють на міжнародному рівні як повноправні учасники, особливо в таких сферах як захист прав людини, екологія, біотехнологія. Узагальнюючи висновки західних дослідників Фрідмен Т. [3] підвів підсумок: «…глобалізація сильно впливає на управління усередині країн, але національні держави не стали непотрібними …. Держава ще довго залишиться головним механізмом управління. Розробка і інтерпретація правил, керівників глобальними процесами плюралізується. Система глобального управління, що народжується, буде швидше мережевою, ніж ієрархічною, і ставитиме перед собою швидше мінімальні, ніж амбітні цілі. Такий мережевий «мінімалізм» зможе зберегти демократичні процеси і досягнуті ліберальні компроміси, поєднуючи їх з перевагами, які можуть дати: економічна інтеграція і технологічна кооперація. Ще багато десятиліть легітимність рішень, що приймаються на глобальному рівні, буде вельми хиткою…» [3].

Одним з характерних проявів такого процесу на сучасному етапі стає формування стратегічних технологічних альянсів, міжфірмових і транснаціональних партнерств, регіональних і локальних інноваційних мереж. Основна рушійна сила їх розвитку - загальні економічні, фінансові, оборонні, соціальні і екологічні інтереси континентів, регіонів і сусідніх країн.

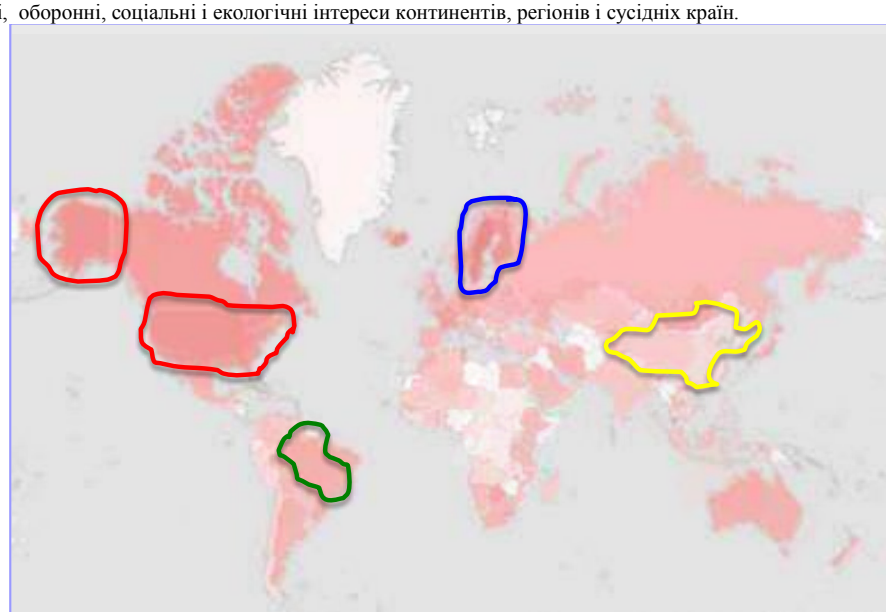

Рис. 2. Конструкт ландшафту науково-технологічної компоненти світової інноваційної системи [7]

Визначено домінуючі тенденції розвитку міжнародного науково-технологічного співробітництва, по-перше, подальша інтернаціоналізація та глобалізація ринків високотехнологічних товарів та послуг, яким властиві нові сутнісні риси наднаціонального

виробництва планетарного масштабу. По-друге, формування і створення єдиного інформаційного простору, де всі суб'єкти міжнародних економічних відносин реалізують свої інтереси. По-третє, наявність різноманітного інноваційного ландшафту світового господарства не дозволяє стверджувати про гомогеність технологічного цивілізаційного розвитку.

Проводячи інтерполяційне згладжування наведених даних був сформований комплексний конструкт ландшафту глобального трансферу знань, що включає як базові, так і структурні елементи: суб'єкти (власники та одержувачі знання), механізми виробництва і отримання знання, канали трансферу знання, інституційне оточення (епістемологічні співтовариства) (рис. 2.).

Загальносвітовою тенденцією є трансформація індустріального суспільства до постіндустріального, яка відбувається в умовах посилення глобалізаційних процесів, зростання сфери послуг і нематеріального виробництва на основі розвитку науково-технічного прогресу, у тому числі масштабного, глибинного та динамічного проникнення ІКТ в усі сфери життєдіяльності особи, суспільства, суб'єктів господарювання та держави.

За результатами аналізу макростатистичних показників розвитку національної інноваційної системи та міжнародних досліджень, рейтинги України за окремими індексами, що стосуються впровадження ІКТ становлять:

– Глобальний індекс конкурентоспроможності 2011-2012 (WEF Global Competitiveness Index) – 82 місце (89 – у минулому році) із 142 країн;
– Індекс технологічної готовності 2011-2012 (WEF Technological Readiness Index) – 82 місце із 142 країн;
– Індекс мережевої готовності 2011-2012 (WEF Networked Readiness Index) – 75 місце (90 – у минулому році) із 142 країн;
– Е-готовність уряду (Government readiness) – 122 місце із 138 країн;
– Рейтинг за електронною готовністю 2010 (EIU eReadiness Ranking) 64 місце із 70 країн [6].

Обгрунтовано, що перехід до економіки знань, що стався в останні десятиліття, зумовив посилення залежності інформаційного суспільства від результатів діяльності наукової сфери. Збільшення обсягів трансферу знань підтверджує прагнення країн перебудувати національні економічні системи на режим інноваційної моделі господарювання.

Висновки. Узагальнюючи результати дослідження доведено, що стратегія формування інформаційного суспільства, соціально-економічного, політичного і культурного розвитку країни з ринковою економікою, дає широкі можливості для задоволення потреб і вільного розвитку особистості, забезпечення конкурентоспроможності України, вдосконалення системи державного управління на основі використання ІКТ на засадах використання моделі реінтеграції національної інноваційної системи до сучасного науково-технологічного простору.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Глобальные трансформации и стратегии развития / [Белорус О., Лукьяненко Д. и др.] - К.: Орияне. - 2000. - 424 с.
2. Осипова Ю.М. Экономическая теория на пороге 21 века / Осипова Ю.М. - М.: Юристъ. - 2003.- 289 с.
3. Фридмен Т. Lexus и нефть. Понимая глобализацию. / Фридмен Т. - Спб.: ИД Весь. - 2003.- 238 с.
4. Innovation Policy and Performance. A Cross Country Comparison. OECD: Paris - 2008. – p. 1096.
5. World Bank, World Development Indicators & Global Development Finance, – [Cited2013, February– [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.databank.worldbank.org/ddp/home.do?Step=2&id=4&hActiveDimensionId=WDI_Ctry>.
6. World Bank Statistics and Data [Electronic resource] / World Bank. – 2013. – Web site address: http://data.worldbank.org/
7. World Telecommunication/ICT Indicators Database [Electronic resource] / International Telecommunication Union. – 2014. – Web site address: http://www.itu.int/ITU-D/ict/statistics/index.html

УДК 519.86:336

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Хаджинов І.В., д.е.н., доцент, професор кафедри «Міжнародна економіка» Донецького національного університету (м. Вінниця)

Хаджинов І.В. Економіко-математичний аналіз показників діяльності банку
У роботі досліджено теоретичні аспекти розвитку банківської системи в контексті сприяння розвитку зовнішньоекономічної діяльності України та проаналізовано теоретичні основи дослідження ролі банківської системи в економіці країни. Розроблено депозитну та динамічну моделі, що побудовані на основі економіко-математичних методів. Розглядається підхід до побудови системи керування активами та пасивами роздрібних банків на базі вказаних моделей, а також приводиться формалізація системи кредитного скорингу та постановка задачі оптимізації прибутковості кредитного та депозитного портфелів.
Дана оцінка результатів інтеграції вищенаведених моделей до системи управління банком. Визначено перспективи розвитку банківської діяльності в Україні як напряму стабілізуючого впливу міжнародного економічного розвитку.
Ключові слова: система готівкового обігу, депозитна модель, ефективність діяльності банку, динамічна модель, скоринг, система управління активами та пасивами.
Хаджинов И.В. Экономико-математический анализ показателей деятельности банка.
В работе исследованы теоретические аспекты развития банковской системы в контексте содействия развитию внешнеэкономической деятельности Украины и проанализированы теоретические основы исследования роли банковской системы в экономике страны. Разработано депозитную и динамическую модели, которые построены на основе экономико-математических методов. Рассматривается подход к построению системы управления активами и пассивами розничных банков на базе указанных моделей, а также приводиться формализация системы кредитного скоринга и постановка задачи оптимизации прибыльности кредитного и депозитного портфелей.
Дана оценка результатов интеграции вышеперечисленных моделей в систему управления банком. Определены перспективы развития банковской деятельности как направление стабилизирующего влияния международного экономического развития.
Ключевые слова: система наличного оборота, депозитная модель, эффективность деятельности банка, динамическая модель, скоринг, система управления активами и пассивами.
Khadzhynov I. Economic-mathematical analysis of performance ratios.
In the papers it is studied the theoretical aspects of the bank system development in a context of contribution to development of external economic activity of Ukraine and analyzed theoretical aspects of role of bank system in economy of country. It is developed the deposit and dynamic models, built on Economic and Mathematical Methods. Considered the approach to building of assets and liabilities system management on the basis of specified models, and provided formalization of loan scoring system and setting of profitability of loan and deposit portfolios optimization.
Considered the assessment of integration of said models to the system of bank management. The prospects of bank system development as a trend of stabilizing effect of international economic development are determined.
Keywords: system of cash circulation, deposit model, efficiency of bank activity, dynamic model, scoring, system of asset and liability management.

© Хаджинов І.В., 2015